

UDK 811.163.42'367.62.5.626.6

Izvorni znanstveni rad

Primljen 30. listopada 2000.

Prihvaćen za tisak 12. siječnja 2001.

Mirko Peti

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Strossmayerov trg 2
10000 Zagreb
E-mail: *mpeti@ihj.hr*

ONAJ KOJI I ONO ŠTO

U članku se s gramatičkoga i sa semantičkoga gledišta iscrpno analiziraju jezični sklopovi *onaj koji* i *ono što* u leksikografskim definicijama značenja imenica na *-ost*. Razrješava se sintaktička dvoznačnost jezičnoga sklopa *ono što* i definira se položaj oblika *ono* u njemu kao pokazne i kao bezlično-bezrodne zamjenice, te oblika *što* kao odnosnog veznika i kao sklonjive odnosne imeničke zamjenice.

Poticaj za pisanje ovoga članka bile su mi tipizirane leksikografske definicije koje se u jednojezičnim rječnicima upotrebljavaju za tumačenje značenja imenica ženskoga roda izvedenih od pridjeva sufiksom *-ost*, tipa *bujnost*, *čestitost*, *hrabrost*, itd. To su imenice koje "imaju apstraktno značenje" i "označuju osobine, svojstva, stanje" (Babić 1986: 274). U definiranju njihova značenja u rječnicima se ogleda velika šarolikost. Kao da načela od kojih se polazi nisu izričita i dovoljno jasna. Stoga se nameće potreba tražanja za definicijom značenja tih imenica koja bi otklonila nedostatke dosadašnjega definiranja. Kako se i naša slavjenica bavi konkretnim leksikografskim poslom, bude li joj ovaj prilog u tome bio imalo od pomoći, nitko zadovoljniji od mene.

Definicije značenja spomenutih imenica u rječnicima su izvedene u nekoliko varijanti, ovisno o tome preteže li u obrađivača ovaj ili onaj skup pretpostavaka s kojih se za pojedinu riječ na *-ost* definicija izvodi. Evo tih varijanti: *bezazlenost* – *osobina onoga koji je bezazlen*; *brdovitost* – *svojstvo onoga*

što je brdovito; apolitičnost – osobina onoga koji je apolitičan ili svojstvo onoga što je apolitično; antidemokratskost – svojstvo onoga što je antidemokratsko ili osobina onoga koji je antidemokratski.

Takvoj varijantnosti definiranja značenja imenica na *-ost* valja pribrojiti i varijacije u okviru navedenih varijanti. Tako se npr. umjesto veznika ili između dvaju dijelova definicije upotrebljava i veznik *i*: *efikasnost – osobina onoga koji je efikasan i svojstvo onoga što je efikasno*. Nije pritom jasno koju funkciju u takvu definicijskom sklopu ima jedan, a koju drugi veznik. Može li, najzad, u definiciji koja bi trebala biti tipska, definirana riječ jedanput značiti osobinu, drugiput svojstvo, ili istodobno i osobinu i svojstvo, odnosno, alternativno, osobinu ili svojstvo?

Za variranje se dvaju dijelova definicije koriste i interpunkcijske mogućnosti, pa se umjesto navedenih veznika među tim dvama dijelovima stavlja ili zarez: *retrospektivnost – svojstvo onoga što je retrospektivno, osobina ili postupak onoga koji je retrospektivan*, ili kosa crta: *blagoglagoljivost – svojstvo onoga koji je blagoglagoljivo/onoga što je blagoglagoljivo*, pa čak i u gramatički neprihvatljivoj varijanti: *beskompromisnost – svojstvo onoga koji je/onoga što je beskompromisno*.¹

Osim nezgrapnosti u formulacijama, u navedenim su definicijama već na prvi pogled uočljiva dva para aktualiziranih opreka. Jedan je par leksički: *osobina – svojstvo*, drugi gramatički: *onaj koji i ono što*, a oba pretpostavljaju i treći, semantički: *živo – neživo*. Premda neizrečen, taj se par opreka u ovdje navedenom definiranju značenja imenica na *-ost* pretpostavlja kao nuždan. Polazi se od toga da nositelji značenja navedenih imenica mogu biti i živa bića i nežive stvari.

Za neke imenice na *-ost* to su samo živa bića, uglavnom osobe, pa definicija značenja tih imenica tada glasi, npr.: *brižnost – osobina onoga koji je brižan*. Za neke imenice na *-ost* to su samo nežive stvari, pa definicija zna-

¹ Svi su navedeni primjeri iz Anićeva *Rječnika hrvatskoga jezika* (Zagreb, 1998, 3. izd.), ali je isti način definiranja zastupljen i u drugim pregledanim jednojezičnim rječnicima, od Akademijina *Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika* (Zagreb, 1880–1976), preko *Rečnika srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika SANU* (Beograd, 1959–1996, još nedovršeno) do *Rječnika hrvatskosrpskoga književnog jezika* (Zagreb, 1967, A–K), s tom razlikom što se u tim rječnicima u većem broju slučajeva uz tipske definicije navode i sinonimi. U *Rječniku hrvatskoga kajkavskoga književnoga jezika* (Zagreb, 1984–1999, još nedovršeno) sinonimi prevladavaju nad tipskim definicijama, a u Benešićevu *Rječniku hrvatskoga književnoga jezika od preporoda do I. G. Kovačića* (Zagreb, 1985–1990, još nedovršeno) tipskih definicija gotovo da i nema, u tumačenju značenja imenica na *-ost* dominiraju sinonimi.

čenja tih imenica glasi, npr.: *čudesnost – svojstvo onoga što je čudesno*. Nositelji su značenja nekih imenica na *-ost*, uz navedenu pretpostavku, i živa bića i nežive stvari, pa definicija njihova značenja, ovisno o omjeru onoga što je živo i onoga što je neživo, može glasiti ili, npr.: *anonimnost – osobina onoga koji je anonimna i svojstvo onoga što je anonimno*, ako preteže živo nad neživim, ili, ako preteže neživo nad živim: *bodljikavost – svojstvo onoga što je bodljikavo, osobina onoga koji je bodljikav*.

Koja će od navedenih mogućnosti definiranja za pojedinu riječ na *-ost* biti primijenjena, prepušta se uvelike procjeni obrađivača rječnika, pa su, što se toga tiče, od rječnika do rječnika u definiranju uočljive znatne razlike. Gdje se u jednom rječniku za neku riječ prednost daje živomu, u drugome se za tu istu riječ prednost daje neživomu, i obratno. Definiranje se značenja imenica na *-ost* tipskom definicijom u takvim okolnostima pokazuje nepouzdanim.

Ako je utvrđeno da “riječ *osobina* upotrebljavamo za osobe, a *svojstvo* za sve ono što nisu osobe” (Znika 1991: 330), onda su u definicijama koje se ovdje navode te riječi za pretpostavljenu polarizaciju semantičkih obilježja živo – neživo dobro upotrijebljene: *osobina* za živo, a *svojstvo* za neživo. Za istu tu polarizaciju dobro su upotrijebljeni i jezični sklopovi *onaj koji i ono što*. Sklop *onaj koji* u definiciji označuje da su nositelji značenja imenice na *-ost* živa bića, najčešće osobe, a sklop *ono što* da su nositelji značenja imenice na *-ost* nežive stvari. Doda li se tome da polarizaciju živo – neživo prati i odgovarajuća opreka u gramatičkoj kategoriji roda odnosnih zamjenica *koji i što*: muški (*onaj koji*) – srednji (*ono što*), moglo bi se zaključiti da je u navedenim definicijama uspostavljen takav metajezični sustav koji upravo u svojoj varijantnosti s najvećom mogućom iscrpnošću opisuje značenje spomenutih imenica na *-ost*.

Tako to međutim izgleda samo na prvi pogled. Kad se pogleda malo bolje, dolazi se do zaključka da s tim definicijama ipak nije nešto u redu. Ne samo zato što su preopširne i što se značenje imenica na *-ost* može i drukčije definirati (Meštrović 1989: 194–196), nego u prvom redu zbog toga što se, po mom sudu, jezični sklopovi *onaj koji i ono što* kao nositelji ključnih definicijskih formulacija u tim definicijama upotrebljavaju na metodološki neprimjeren i stoga pogrešan način. Gramatički položaj i značenje tih sklopova toliko su različiti da se bez štete za samo definiranje kao metajezični elementi ne mogu naći zajedno u istoj definiciji: pripadaju dvjema različitim i međusobno nespojivim gramatičkim paradigmama. Umjesto da se

dopunjuju, sklopovi se *onaj koji i ono što* u definicijama u kojima stoje međusobno isključuju.

Da u definiciji značenja imenica na *-ost* nema potrebe za dvojnim uzorkom (*onaj koji/ono što*), i to zato što u tih imenica “nema potrebe za navođenjem agensa”, upozorila je već Z. Meštrović (1989: 194). U zamjenu za takav način definiranja značenja navedenih imenica, spomenuta autorica predlaže, po uzoru na definicije u *Slovaru slovenskega knjižnega jezika*, definiciju u kojoj se uz lekseme *stanje, svojstvo, osobina* javlja i “genitiv pridjeva m. roda (= sr. r.) od kojeg je izvedena imenica + obavezan sinonim”, npr. *besciljnost* → *osobina besciljnoga, nekorisnost, uzaludnost, bespredmetnost*. Takav bi prijedlog bio prihvatljiv da ne sadrži dva bitna nedostatka.

Prvi je zadržavanje dvoznačnosti u definiranju, metodološki nedopustivim izjednačivanjem genitiva pridjeva muškoga roda s genitivom pridjeva srednjega, u obliku *besciljnoga: osobina besciljnoga* (‘onoga koji je besciljan’ i ‘onoga što je besciljno’), premda se tu radi o kategoriji roda na dvije potpuno različite gramatičke razine, funkcija kojih nije ista, pa se u obliku *besciljnoga* ta dva genitiva ne mogu izjednačiti. Drugi je nedostatak pridruživanje sinonima dvoznačnom obliku *besciljnoga*. Sinonim se definiciji s tim oblikom može pridružiti samo onda ako je to oblik srednjega roda u kojemu je gramatička kategorija roda neutralizirana, samo onda ako taj oblik u definiciji *osobina besciljnoga* ima značenje ‘osobina onoga što je besciljno’, a ne ‘osobina onoga koji je besciljan’. Samo tada se tom obliku, obliku *besciljnoga* s neutraliziranom kategorijom roda, bezrodnomu *besciljnomu*, kada on znači ‘ono što je besciljno’, a ne ‘onaj koji je besciljan’, može, za poblize tumačenje značenja imenice na *-ost*, pridružiti i sinonim.

Kako se iz samoga oblika *besciljnoga* ne može znati je li tu riječ o muškom rodu ili o srednjemu u kojemu je kategorija roda neutralizirana, upitnim postaje i položaj sinonima iza definicije s tim oblikom. Budući da ne otklanja dvoznačnost, navedeni prijedlog definicije dvojni uzorak iz sadašnjega definiranja prenosi samo u drugi oblik: iz oblika odnosne rečenice u oblik participa. Stoga valja i dalje tražiti definiciju koja će ukloniti dvoznačnost u definiranju značenja navedenih imenica.

Na pogrešan se način sklopovi *onaj koji i ono što* upotrebljavaju ne samo onda kad se kao dvojni uzorak nalaze u definiciji značenja jedne riječi, npr. *anonimnost – osobina onoga koji je anoniman i svojstvo onoga što je anonimno*, nego i onda kad se kao odvojeni uzorci u istom rječniku nalaze u definicijama različitih riječi, npr. *bezazlenost – osobina onoga koji je bezazlen i beskonačnost – svojstvo onoga što je beskonačno*. U definiciji s dvojnim uzor-

kom (*osobina onoga koji je i svojstvo onoga što je*) dva su dijela definicije međusobno nesrazmjerna po onome što se u njima pretpostavlja i što se izriče: jedan se dio (*osobina onoga koji je*) odnosi samo na živo i muško, čime se među nositeljima značenja imenica na *-ost* aktualizira opreka živo – neživo, a drugi (*svojstvo onoga što je*) i na živo i na neživo i na muško i na žensko i na srednje, čime se, obuhvaćajući sve rodove, među nositeljima značenja imenica na *-ost* opreka živo – neživo neutralizira. Ako se u prvom dijelu definicije pretpostavlja nešto što se drugim dijelom negira, prvi je dio definicije suvišan.

Metodološka je pogreška u prvom dijelu definicije (*osobina onoga koji je*) i to što se 'živo' kao semantičko obilježje kategorije živosti mimo svoju morfološku evidentnost veže isključivo za jednu oznaku gramatičke kategorije roda, tj. za muški rod. Muški rod tu naime, u prvom dijelu definicije, pokriva svekoliko živo, da bi se srednjemu, u drugom dijelu definicije, moglo namijeniti svekoliko neživo: *svojstvo onoga što je*. Takav je pokušaj ekskluzivne razdiobe značenjskih obilježja kategorije živosti na oznake samo dvaju gramatičkih rodova, muškoga i srednjega, metodološki neprihvatljiv.

Raspodjela značenjskih obilježja kategorije živosti ne poznaje ograničenja po rodu. Značenjska obilježja živo – neživo za nositelje značenja imenica na *-ost* nisu ekskluzivno raspodijeljena po oznakama gramatičke kategorije roda. Tako npr. obilježje živoga nije rezervirano samo za imenice muškoga roda, a obilježje neživoga samo za imenice srednjega. Ta su obilježja za nositelje značenja imenica na *-ost* ravnomjerno raspodijeljena na oznake svih triju rodova: muškoga, ženskoga i srednjega.

To znači da gramatička kategorija roda sa svojim trima oznakama neutralizira polarizaciju značenjskih obilježja semantičke kategorije živosti. Za tu neutralizaciju postoji i gramatički izraz. To je upravo oblik *ono što*, i to onaj oblik *ono što* u kojemu je u srednjem rodu gramatička kategorija roda neutralizirana, pa se nijedna oznaka te kategorije u tom obliku ne može pokazati, što se vidi npr. iz rečenice tipa *Najvažnije je ono što nosiš u srcu*, za razliku od oblika *ono što* u kojemu je u srednjem rodu gramatička kategorija roda aktualizirana, i to kao oznaka srednjega roda, u opreci prema muškom i ženskom rodu: *onaj što* i *ona što*, pa se ta oznaka u tom obliku može i pokazati: *ono (dijete) što plače*.

U prvom slučaju oblik *što* se kao odnosna sklonjiva zamjenica imeničkoga tipa (*što, čega, čemu* itd.) ne može zamijeniti odnosnom sklonjivom zamjenicom pridjevskoga tipa *koji*, ne može se reći **Najvažnije je ono koje*

nosiš u srcu, a u drugom slučaju oblik *što* se kao odnosni veznik bez promjene značenja može zamijeniti zamjenicom *koji*: *ono* (*dijete*) *koje plače*. Oblik *ono što* s neutraliziranom kategorijom roda pretpostavlja imenice svih triju rodova, i time za te imenice neutralizira i polarizaciju značenjskih obilježja semantičke kategorije živosti na 'živo' i 'neživo'. Zato je, da se za nositelje značenja imenica na *-ost* izbjegne polarizacija značenjskih obilježja kategorije živosti po rodu, značenje spomenutih imenica najsvrhovitije opisivati formulacijom u kojoj se nalazi oblik za neutralizaciju roda, a to je oblik *ono što*, u definiciji tipa *svojstvo onoga što je takvo*.

Uostalom, jedino se ta definicija, kao tipska, i može izvesti iz tvorbene definicije značenja riječi na *-ost*, koja glasi: *osobina, stanje onoga što je a* (Babić 1986: 274). Definicija se *osobina onoga koji je takav*, kao jedna od udarnih u dosadašnjem definiranju, iz navedene tvorbene definicije i ne može izvesti, i to zato što se iz oblika *ono što* s neutraliziranom kategorijom roda i sa značenjem 'sve ono što', kakvo se značenje u tvorbenoj definiciji pretpostavlja, ne može izvesti oblik *onaj koji* koji bi mogao imati to isto značenje.

Definicija u kojoj se za pojedine imenice na *-ost* javlja samo jedan dio dvojne definicije također nije dobra. Tako npr. varijanta definicije tipa *osobina onoga koji je takav* kao samostalna definicija u postojećem sustavu definiranja nije dobra, i to zato što se odnosi samo na muško i živo, a ostala dva roda i ono što nije živo isključuje. U kontekstu s takvom definicijom kao samostalna nije dobra ni definicija tipa *svojstvo onoga što je takvo*, i to zato što je iz odnosa s prethodnom mišljena tako da se odnosi samo na srednje i neživo, a ostala dva roda i ono što je živo isključuje. Sklopovi se *onaj koji* i *ono što*, i u neposrednom dodiru jednoga s drugim, kao dijelovi dvojne definicije, i razdvojeni jedan od drugoga, kao samostalne definicije značenja imenica na *-ost*, u definicijama u kojima stoje gotovo u svim bitnim elementima uzajamno negiraju. Zato se stavljanjem tih sklopova u tipske definicije umjesto sustavna iscrpnog definiranja dobiva definiranje koje je i gramatički i semantički pogrešno.

Nakon svega što je rečeno, nužno se dolazi do zaključka da je u definiranju značenja imenica na *-ost* tipskom definicijom s dvojnim uzorkom za nositelje značenja tih imenica pogrešno pretpostavljena polarizacija značenjskih obilježja živo – neživo. Sredstva su za izricanje te polarizacije, vidjeli smo, u definicijama odabrana dobro, ali sama polarizacija, kao pretpostavka definiranju, nije dobro odabrana. A nije dobro odabrana zato što je semantička struktura imenica na *-ost* takva da je opreka živo – neživo u njih neutralizirana. Nema u jeziku takve imenice na *-ost* nositelj značenja koje bi

bilo ili samo što živo ili samo što neživo. Ako je tako, nema opravdanja u definiranju značenja tih imenica nepostojeću opreku živo – neživo aktualizirati, uvođenjem u definiciju posebno formulacije za živo, a posebno formulacije za neživo.

Neizrečena, polarizacija značenjskih obilježja živo – neživo za obilježavanje nositelja značenja imenica na *-ost* uvukla se u definiranje značenja tih imenica kao skrovnita pretpostavka. Takva, iz temelja kriva, ta pretpostavka onemogućuje jednoznačno definiranje značenja imenica na *-ost*. Zato je iz toga definiranja valja ukloniti. Za ispravno definiranje značenja imenica na *-ost* tipskom definicijom pretpostavljena opreka živo – neživo ne samo da nije bitna, nego je, kao što se pokazuje, tom definiranju čak nepremostiva metodološka zapreka.

Rješenje je izlaska iz toga začaranog kruga u tome da se ta pseudo-polarizacija i iz nje izvedena dvostrukost definiranja odbaci i da se za opis značenja navedenih imenica kao jedinstvena prihvati ona definicija koja neutralizacijom živoga i neživoga i kategorije roda obuhvaća i živo i neživo i muški i ženski i srednji rod. Umjetno stvorena polarizacija živo – neživo može se dakle dokinuti definicijom u kojoj su kao nositelji značenja imenica na *-ost* obuhvaćena i živa bića i nežive stvari označene imenicama svih triju rodova. To je upravo definicija tipa *svojstvo onoga što je takvo* (ali izvan konteksta s definicijom tipa *osobina onoga koji je takav*), npr. *uspravnost – svojstvo onoga što je uspravno*. Riječ kojom se u izvanjezičnoj zbilji može označiti nešto kao uspravno ne mora imati ni samo gramatičku oznaku muškoga roda ni samo značenjsko obilježje živoga, nego može jednako imati i obilježje živoga i obilježje neživoga, može gramatički biti i muškoga i ženskoga i srednjega roda. Uvođenjem definicije koja oblikom za neutralizaciju, *ono što*, sve to obuhvaća, u definiranju se značenja navedenih imenica izbjegava dvoznačnost.

U dosadašnjem definiranju riječ *osobina* kao element definicije veže se uz formulaciju *onoga koji: osobina onoga koji je takav*, a riječ *svojstvo* kao element definicije uz formulaciju *onoga što: svojstvo onoga što je takvo*. I time se u definicijama s dvojnim uzorkom nepostojeća opreka živo – neživo potencira. A rješenje je, kao što smo pokazali, upravo u tome da ju se dokine. Kao što u jednoj definiciji nisu potrebne dvije formulacije, ona za živo, tipa *onoga koji*, i ona za neživo, tipa *onoga što*, jednako nisu potrebne ni dvije riječi koje će u tim formulacijama stajati: riječ *osobina* za živo, a riječ *svojstvo* za neživo.

Obje riječi u novom definiranju nisu potrebne zato što bi se njihovom paralelnom upotrebom opet stvarala lažna slika opreke živo – neživo, slika koje u semantičkoj strukturi imenica na *-ost* po tvorbenom uzorku nema. Stoga u novom definiranju uz dokidanje opreke *onoga koji – onoga što* valja dokinuti i opreku *osobina – svojstvo* i odlučiti se za onu riječ koja odnos među obilježjima živo – neživo može izraziti bez polarizacije tih obilježja. To je riječ *svojstvo*. Riječ *svojstvo*, a ne (i) riječ *osobina* u jedinstvenoj se definiciji predlaže zato što se *svojstvo* može odnositi i na živo i na neživo, a *osobina* samo na živo, najčešće na osobu. Jednom riječju, “osobina je uključena u svojstvu” (Znika 1991: 326–327), ali ne i obratno. Riječ *osobina* neutralizaciju opreke živo – neživo ne može pratiti, ne može je značenjski pokrivati. U određivanju tipskog značenja navedenim imenicama i Maretić (1899: 339) upotrebljava samo riječ *svojstvo*.

Neutralizacija opreke živo – neživo u definiciji je posljedica formulacije *onoga što*, bez *onoga koji*. Formulacijom *svojstvo onoga što* posredno je obuhvaćen i sadržaj formulacije *osobina onoga koji*, pa se u tom kontekstu formulacija *osobina onoga koji* u definiranju pokazuje suvišnom. Nije međutim moguć i obrat: formulacijom *osobina onoga koji* ne može se obuhvatiti i sadržaj formulacije *svojstvo onoga što*. To nije moguće učiniti zato što su u sklopu *ono što* dvije različite gramatičko-semantičke strukture koje se ne mogu ni međusobno zamijeniti niti obje nadomjestiti onom jednom u sklopu *onaj koji*.

Premda formalno jednaki, zamjenički se oblici *onoga* u formulacijama tipa *osobina onoga koji je* i *svojstvo onoga što je* osim u padežu, genitivu, ni u čemu drugom ne podudaraju. A ne podudaraju se iz dva razloga. Prvi je taj što ti oblici pripadaju dvjema različitim vrstama zamjenica: pokaznima, u formulaciji tipa *osobina onoga koji je*, i bezlično-bezrodnima², u formulaciji

² Između *ono* kao oblika lične zamjenice koja osim lica, trećega, pokazuje i rod, srednji, i oblika *ono* kao pokazne zamjenice koja osim roda, srednjega, pokazuje i lice, treće, ima mjesta i za *ono* kao zamjenički oblik kojim se ne pokazuje ni gramatičko lice ni gramatički rod, nego nešto tomu upravo suprotno, njihova neutralizacija: bezličnost i bezrodnost. Zato oblik *ono* u toj gramatičkoj službi, s ostalim dvama oblicima u istoj funkciji, *to* i *ovo*, pripada bezlično-bezrodnom zamjeničkom sustavu (Peti, 2000). Baveći se intenzivno odnosom među oblicima *što – to*, Raguž (1994: 19–24) ispravno pretpostavlja i dobro opisuje poseban zamjenički niz *to (ovo, ono)*, koji se po svojoj gramatičko-semantičkoj strukturi izdvaja od ostalih pokaznih zamjenica, ali onda oblik *to* iz tog niza potpuno pogrešno dovodi u gramatičko-semantički odnos s oblikom *što* kao nesklonjivim odnosnim veznikom, kamo taj bezlično-bezrodni zamjenički oblik ni po čemu ne pripada. Ako oblik *to* u sklopu *to što* nema roda, kao što Raguž ispravno

tipa *svojstvo onoga što je*. Drugi je razlog nepodudarnosti tih oblika to što osim različitim vrstama zamjenica pripadaju i zamjenicama različita gramatičkog roda: muškom rodu pokazne zamjenice, *onaj*, što se vidi po odnosnoj zamjenici *koji*, *-a*, *-e* koja se na nju naslanja, u formulaciji tipa *osobina onoga koji je*, srednjem rodu pokazne zamjenice, *ono*, u formulaciji tipa *svojstvo onoga što je* (zamjenjivom s *koje*: *svojstvo onoga koje je*), i najzad bezrodnosti oblika *ono* kao bezlično-bezrodne zamjenice, u formulaciji tipa *svojstvo onoga što je*, kad ta formulacija znači 'svojstvo svega onoga što je', a ne 'svojstvo onoga što je' uz pretpostavku samo srednjega roda.

Budući da je formulacija *svojstvo onoga što je* d v o z n a č n a, a formulacija *osobina onoga koji je* za definiranje značenja imenica na *-ost* nedovoljna i u kontekstu s njoj paralelnom formulacijom *svojstvo onoga što je* suvišna, da bi se, uz pokazivanje nesumjerljivosti sklopova *onoga koji* i *onoga što* u istoj definiciji, konačno doprlo do prave i znanstveno obrazložene definicije značenja navedenih imenica, potrebno je najprije razglobiti i gramatički i semantički dvoznačnu strukturu jezičnoga sklopa *ono što* iz formulacije *svojstvo onoga što je takvo*.

U sklopu *ono što* dva su oblika *ono* i dva oblika *što*. Kao prvo, oblik je *ono* u sklopu *ono što* pokazna zamjenica srednjega roda, u paradigmi s pokaznim zamjenicama ostalih dvaju rodova, muškoga i ženskoga: *onaj* i *ona*, koje s oblikom *što* čine sklopove *onaj što* i *ona što*. Kad je u sklopu *ono što* oblik *ono* pokazna zamjenica srednjega roda, tada je oblik *što* u njemu odnosni v e z n i k.³ Vidi se to i iz primjera. S promjenom pokazne zamjenice *ono* oblik *što* se kao veznik ne mijenja, što je jedno od njegovih bitnih svojstava: *to je ono što nema još ni tri godine, ovo je torba onoga što se tu sad igralo, potporu su dali onome što je ostalo bez roditelja* itd. Obliku *što* kao odnosnom vezniku oblik je *ono* kao pokazna zamjenica srednjega roda formalni antecedent (Kordić 1995: 187, 203–204).⁴ U sklopovima s pokaznim zamjeni-

tvrdi, ali je kao zamjenica sklonjiv, tada oblik *što* uza nj ne može nikako biti nesklonjivi odnosni veznik, nego mora biti sklonjiva odnosna zamjenica.

³ Da postoje dva *što*, jedno kao veznik, drugo kao zamjenica, iz literature je već poznato. Teškoće se javljaju jedino u njihovu prepoznavanju, što je dijelom posljedica i nedovoljne ustaljenosti naziva za te oblike. O potrebi razlikovanja dvaju *što*, sklonjiva i nesklonjiva, *što* kao zamjenice i kao veznika, v. Pranjkić 1986: 14–15; Kordić 1995: 141–143, 151–156, i ondje navođenu i komentiranu literaturu. Katičić (1986: 195) nesklonjivo *što* naziva odnosnim prilogom.

⁴ Nužno je ovdje upozoriti na ponegdje u literaturi prezentirano pogrešno tumačenje odnosa između veznika *što* i njegova antecedenta, riječi na koju se takvo *što* naslanja. Po

cama ostalih dvaju rodova, muškoga i ženskoga: *onaj što* i *ona što*, oblik *što* ima isti gramatički položaj. I tu je taj oblik odnosni veznik, a zamjenice *onaj* i *ona* njegovi formalni antecedenti.

Kao drugo, oblik je *ono* u sklopu *ono što* bezlično-bezrodna zamjenica, iz paradigme *ono, ovo, to*. U toj je zamjenici, u srednjem rodu, gramatička kategorija roda neutralizirana, pa umjesto da pokaže rod, u ovom slučaju srednji, ta zamjenica u obliku srednjega roda pokazuje bezrodnost. Kad je oblik *ono* u sklopu *ono što* bezlično-bezrodna zamjenica, imeničkoga tipa, oblik je *što* uz nju odnosna sklonjiva *z a m j e n i c a*, također imeničkoga tipa: *ono što, ono čega, onomu čemu* itd. Obliku *što* kao sklonjivoj odnosnoj zamjenici imeničkoga tipa formalni je antecedent oblik *ono* kao bezlično-bezrodna zamjenica, s neutraliziranom kategorijom roda i lica, a ne oblik *ono* kao pokazna zamjenica srednjega roda, kako se taj oblik u navedenom sklopu tumači u recentnim domaćim radovima s tom problematikom.⁵ Da valja razlikovati *ono* kao pokaznu zamjenicu srednjega roda od oblika *ono* kao bezlično-bezrodne zamjenice, najbolje se vidi upravo na primjeru sklopa *ono što* u formulaciji *svojstvo onoga što je*. Bez uvođenja razlike u opisu tih dvaju oblika dvoznačnost se sklopa *ono što* u toj formulaciji ne bi mogla valjano razriješiti.

Kad je u sklopu *ono što* oblik *ono* pokazna zamjenica srednjega roda, a oblik *što* odnosni veznik, taj se veznik u tom sklopu može zamijeniti sklonjivom odnosnom zamjenicom *koji* srednjega roda: *ono koje*, pa se može načiniti i formulacija tipa *svojstvo onoga koje je takvo* u kojoj se sklopom *onoga koje je* pretpostavlja nešto *što* je označeno imenicom isključivo srednjega roda. Kad je međutim u sklopu *ono što* oblik *ono* bezlično-bezrodna zamje-

tom je tumačenju (Raguž 1994: 107–111) nesklonjivu odnosnom vezniku *što* antecedent opća pokazna riječ, deiktik *to*, kao poseban zamjениčki oblik bez roda i broja, *ono to* koje se ovdje naziva bezlično-bezrodnom zamjenicom. Takav gramatički oblik riječi *to*, s oblicima *ono* i *ovo*, s kojima između ličnih i pokaznih zamjenica čini poseban bezlično-bezrodni zamjениčki sustav, može biti antecedent samo sklonjivoj odnosnoj zamjenici *što*, a nikako nesklonjivu odnosnom vezniku *što*. Tom vezniku oblik *ono* (*ovo, to*) može biti antecedent samo kao pokazna zamjenica, kojom se pretpostavlja imenica određenoga roda.

⁵ Antecedent obliku *što* kao sklonjivoj odnosnoj zamjenici, imeničkoga tipa, nije oblik *ono* kao pokazna zamjenica srednjega roda, pridjevskoga tipa, kako se navodi (Kordić 1995: 206), nego mu je antecedent oblik *ono* kao bezlično-bezrodna zamjenica, imeničkoga tipa, u formi srednjega roda. Po tome se i razlikuje sklop *ono što* u kojemu se nužno pretpostavlja srednji rod od sklopa *ono što* u kojemu se u formi srednjega roda nikakav gramatički rod ne može pretpostaviti.

nica u srednjem rodu, a oblik *što* sklonjiva odnosna zamjenica imeničkoga tipa, ta se zamjenica u tom sklopu ne može zamijeniti sklonjivom odnosnom zamjenicom *koji* pridjevskoga tipa u srednjem rodu. Kad se formulaciji tipa *svojstvo onoga koje je takvo* umjesto značenja koje pretpostavlja imenicu srednjega roda pokuša pridružiti značenje koje takvu imenicu ne pretpostavlja, npr. 'svojstvo svega onoga što je takvo', formulacija *svojstvo onoga koje je takvo* postaje gramatički neovjerena.

Značenje 'svojstvo svega onoga što je takvo', koje se, u svojoj bezrodnosti, odnosi na ono što se može označiti imenicom bilo kojega roda, a ne samo imenicom srednjega roda, takvo značenje i gramatički oblik kojim se pretpostavlja samo srednji rod imeničke riječi (*ono koje je takvo*) ne mogu se u istoj rečenici naći zajedno, međusobno kolidiraju. Zato je sklop **sve ono koje je takvo* neovjeren, prema ovjerenom sklopu *sve ono što je takvo*. Oblik *ono koje*, srednjega roda, i oblik *ono što*, s neutraliziranom kategorijom roda, bezrodno *ono što*, i gramatički su i značenjski inkopatibilni.

Jednako su tako inkopatibilni i međusobno kolidiraju i oblici *onaj koji* i *ono što*, u formulacijama *osobina onoga koji je takav* i *svojstvo onoga što je takvo*, koje se javljaju kao dijelovi tipske definicije značenja imenica na *-ost* s dvojnim uzorkom. U sklopu *onaj koji* oblik *onaj* je nesumnjivo pokazna, a oblik *koji* nesumnjivo odnosna zamjenica muškoga roda pridjevskoga tipa, a u sklopu *ono što* oblik je *ono* ili pokazna zamjenica srednjega roda pridjevskoga tipa ili bezlično-bezrodna zamjenica imeničkoga tipa, a oblik *što* ili odnosni veznik ili sklonjiva odnosna zamjenica pridjevskoga tipa. U takvoj konstelaciji gramatičkih funkcija svojih dijelova, sklopovi *onaj koji* i *ono što* ne mogu obaviti funkciju koja im je u definiciji namijenjena, a ta je da kao dijelovi tipske definicije značenja imenica na *-ost* tom značenju budu primjeren gramatički izraz.

Međutim, značenje koje je tu potrebno izreći, kao ono gore navedeno, dakle kao 'svojstvo svega onoga što je takvo' (jer su navedene imenice tako semantički strukturirane), ne može se izreći mehaničkim spajanjem oblika *onaj koji* i *ono što* u formulacijama tipa *osobina onoga koji je takav* i *svojstvo onoga što je takvo*, nego se može izreći samo gramatičkim oblikom za neutralizaciju roda, a to je sklop *ono što* kad je oblik *ono* u njemu bezlično-bezrodna, a ne pokazna zamjenica, a oblik *što* odnosna sklonjiva zamjenica imeničkoga tipa, a ne odnosni veznik koji se može zamijeniti odnosnom pridjevskom zamjenicom *koji*.

U formulaciji *svojstvo onoga što je takvo* oblik *ono* kao bezlično-bezrodna zamjenica uključuje nositelje značenja imenica na *-ost* označene imeni-

cama svih triju gramatičkih rodova: muškoga, ženskoga i srednjega. Kad bi oblik *ono* kao antecedent sklonjivom *što* bila naprosto samo pokazna zamjenica srednjega roda, kako ju se u literaturi označuje (Kordić 1995: 147, 206), u opreci prema muškom i ženskom rodu: *onaj* i *ona*, tada taj oblik, oblik *ono*, ne bi mogao uključivati značenje nositelji kojega bi bili nositelji značenja imenica na *-ost* označeni imenicama svih triju gramatičkih rodova, nego bi uključivao značenje nositelji kojega bi bili nositelji značenja imenica na *-ost* označeni samo imenicama srednjega roda, a to bi za definiciju značenja navedenih imenica bilo neprihvatljivo. U tom slučaju, s oblikom *ono* samo kao pokaznom zamjenicom, ni neutralizacija opreke živo – neživo u formulaciji tipa *svojstvo onoga što je takvo* ne bi mogla dobiti svoj gramatički izraz, kakav ima kad je u sklopu *ono što* oblik *ono* bezlično-bezrodna zamjenica koja obliku *što* u tom sklopu određuje gramatički položaj odnosne zamjenice koja se mijenja i ujedno mu dokida gramatički položaj odnosnog veznika.

Oblik *ono* kao pokazna i oblik *ono* kao bezlično-bezrodna zamjenica u formulaciji se *svojstvo onoga što je takvo* ne mogu razabrati kao posebni i međusobno odvojeni oblici. Kao posebne i međusobno odvojene oblike moguće ih je identificirati testom zamjenjivosti jezičnoga sklopa *ono što*, u kojemu se ti oblici nalaze, odgovarajućim jezičnim sklopom oblika *ono* i odnosne zamjenice *koji*. Ako se bez promjene značenja jezični sklop *ono što* može zamijeniti jezičnim sklopom *ono koje*, tada je oblik *ono* u sklopu *ono što* pokazna zamjenica uz koju se pretpostavlja imenica srednjega roda, a ako se jezičnom sklopu *ono što* u pokušaju zamjene jezičnim sklopom *ono koje* mijenja značenje, od bezrodnoga, za imenice svih rodova, sužavanjem na samo srednji rod, kojim se ostala dva roda isključuju, tada je oblik *ono* u sklopu *ono što* bezlično-bezrodna zamjenica koja neutralizacijom gramatičke kategorije roda pretpostavlja imenice svih triju rodova.

Kad se govori o zamjenjivosti *što* s *koji*, zbog dvoznačnosti oblika *što* valja uvijek izriječkom naglasiti o kojem *što* je riječ. Ako se to ne učini, mogu nastati pogrešni zaključci, kakav je npr. onaj da je “*što* uvijek zamjenjivo s *koji*” (Znika 1994: 138), pri čemu se za tu tvrdnju autorica čak poziva na literaturu (Pranjaković 1986: 10–17) u kojoj u vezi s dvoznačnošću oblika *što* i mogućnošću njegove zamjene oblikom *koji* izričito stoji: “zamjenica *što* nikad nije zamjenjiva s *koji*, a veznik *što* zamjenjiv je uvijek”. A u gore navedenom zaključku o zamjenjivosti oblika *što* oblikom *koji*, bez preciziranja o kojemu je *što* riječ, pod oblikom *što* misli se, obratno od onoga kako bi trebalo, upravo na odnosnu zamjenicu, što se u članku izriječkom višekratno i kaže, a operira se s oblikom *što* koji se ponaša kao veznik. U opisu sintagme

što ga, služeći se za oblik *što* terminom ‘odnosna zamjenica’, Znika zapravo, i ne znajući to, stalno raspravlja o nepromjenljivom relativnom vezniku *što*, za koji, taj isti veznik, da paradoks bude veći, u bilješci veli da ga “ostavlja po strani”, tj. da o njemu ne raspravlja, iz čega se vidi da autorica oblik *što* kao zamjenicu i oblik *što* kao veznik ne razlikuje stvarno, sa svim konzekvencijama koje iz toga izlaze, nego samo formalno. A sklop *ono što* u formulaciji *svojstvo onoga što je takvo* pokazuje da je oblik *što* nužno dosljedno razlikovati kao zamjenicu i kao veznik, sa svim konzekvencijama koje iz tog razlikovanja slijede. Bez takva razlikovanja oblika *što* dvoznačnost se sklopa *ono što* u formulaciji *svojstvo onoga što je takvo* ne bi mogla valjano razriješiti.⁶

Po rodu neutralizirana, formulacija se *onoga što*, s oblikom *ono* kao bezlično-bezrodnom zamjenicom i oblikom *što* kao njezinim relativizatorom, u definiciji odnosi na ono što je označeno imenicama svih triju rodova: muškoga, ženskoga i srednjega, a formulacija se *onoga koji*, koja nije neutralizirana po rodu, nego upućuje samo na muški rod, odnosi samo na ono što je označeno imenicama muškoga roda, te time značenje imenica na *-ost* definira samo segmentarno i stoga nepotpuno. Definicija je tipa *osobina onoga koji je takav* po tome minimalistička, prema maksimalističkoj definiciji tipa *svojstvo onoga što je takvo*. Iz usporedbe tih dviju definicija, samo se od sebe nameće pitanje: čemu u definiranju značenja imenica na *-ost* i dalje zadržavati definiciju s dvojnim uzorkom koja zbunjuje, ako je za iscrpno definiranje semantičke strukture tih imenica tipskom definicijom dovoljna samo jedna definicija, ona tipa *svojstvo onoga što je takvo*?

Da se u definiranju značenja imenica na *-ost* jedinstvenom definicijom tipa *svojstvo onoga što je takvo* zbog dvoznačnosti sklopa *ono što* izbjegne moguća dvoznačnost formulacije *svojstvo onoga što je takvo*, definiciju bi valjalo formulirati kao *svojstvo svega onoga što je takvo*, npr. *koorčavost – svoj-*

⁶ Zbog nerazlikovanja oblika *što* kao zamjenice i kao veznika načinjena je pogreška i u *Gramatici hrvatskoga književnog jezika* (Barić i dr. 1990: 106), gdje se tvrdi da se “imenička zamjenica *što* može upotrijebiti umjesto nominativa pridjevne zamjenice *koji* za sva tri roda i oba broja”, što je netočno, i onda se kao ilustracija tog pravila navode primjeri iz kojih se jasno vidi da tu nije riječ o obliku *što* kao zamjenici nego o obliku *što* kao odnosnom vezniku. Iako je na spomenutu pogrešku u literaturi već upozoreno (Kordić 1994: 145), ona ni u dva ponovljena izdanja *Gramatike* nije ispravljena. Aničev *Rječnik hrvatskoga jezika* tek u trećem izdanju (Zagreb, 1998) oblik *što* razlikuje kao zamjenicu i kao veznik. U *Hrvatskom jezičnom savjetniku* (Zagreb, 1999) toga razlikovanja nema.

stvo svega onoga što je kovrčavo. U takvoj formulaciji sada više nema sumnje da se tu ne misli na srednji rod *onoga što* nego da se pretpostavlja njegova bezrodnost, kojom se u taj izraz posredno uključuju svi rodovi imenica kojima se označuju nositelji značenja imenica na *-ost*. Formulacija *svojstvo svega onoga što je kovrčavo* ne može se više čitati tako da je u njoj moguća zamjena oblika *što* oblikom *koji*, ne može se naime reći **svojstvo svega onoga koje je kovrčavo* (i to je dokaz da *što* tu nije odnosni veznik a *ono* pokazna zamjenica srednjega roda), kao što se može reći *svojstvo onoga koje je kovrčavo*, pri čemu se pomišlja na nešto u izvanjezičnoj zbilji što se može označiti imenicom srednjega roda. Zamjenica srednjega roda, *koje*, tada se tu može zamijeniti odnosnim veznikom *što* u formulaciji *svojstvo onoga što je kovrčavo*.

Valja reći još i to da u definiciji *kovrčavost – svojstvo svega onoga što je kovrčavo* oblik *kovrčavo* nije oblik pridjeva srednjega roda, nego je, kao i oblik *ono* u toj definiciji, takav oblik u kojemu je u srednjem rodu gramatička kategorija roda neutralizirana, oblik bezrodan. Takav, bezrodan, oblik *kovrčavo* kao i oblik *ono* ima gramatičko svojstvo da pretpostavlja i u svoj izraz posredno uključuje sve rodove. Oblik *kovrčavo* ima dakako i srednji rod, npr. u sklopu *kovrčavo dijete*, u kojemu se rodu kao pridjev slaže s imenicom koja uza nj stoji. Bezrodno *kovrčavo* i *kovrčavo* srednjega roda dva su, kao što se vidi, različita gramatička oblika s različitim značenjem i otuda s različitim jezičnim funkcijama.

U formulaciji *svojstvo onoga što je takvo* oblik *ono* kao bezlično-bezrodna zamjenica nije zamjenjiv ni s pokaznom zamjenicom srednjega roda, *ono*, ni s ličnom zamjenicom za srednji rod, *ono*, jednako kao što ni imenička odnosna zamjenica *što* u toj formulaciji nije zamjenjiva ni s odnosnom pridjevskom zamjenicom *koji* ni s odnosnim veznikom *što*. U prvom slučaju to nije moguće zato što je u navedenoj formulaciji oblik *ono* bezlično-bezrodna zamjenica u kojoj su lice i rod neutralizirani, a *ono* kao pokazna i kao lična zamjenica imaju lice i rod. U drugom slučaju to nije moguće zato što je u navedenoj formulaciji *što* sklonjiva odnosna zamjenica imeničkoga tipa, s formalnim antecedentom iza kojega ne stoji nikakva imenica (Kordić 1995: 204), a *koji* kao sklonjiva odnosna zamjenica pridjevskoga tipa i *što* kao odnosni veznik kojim je ta zamjenica zamjenjiva imaju formalni antecedent iza kojega obavezno stoji neka imenica. Ako *što* kao imenička sklonjiva zamjenica i jest srednjega roda, kako se u literaturi navodi, u njoj je rod neutraliziran, na isti način na koji je neutraliziran i u *ono, to, ovo* kad su ti ob-

lici bezlično-bezrodne zamjenice koje rod i lice ne mogu pokazati, nego pokazuju njihovu neutralizaciju.

Razlika između oblika *ono* kao pokazne zamjenice srednjega roda i kao bezlično-bezrodne zamjenice u srednjem rodu u tome je što uz pokaznu zamjenicu *ono* može stajati i odnosni veznik *što* i sklonjiva odnosna zamjenica *koje*: *ono (dijete) što je ogladnjelo* i *ono (dijete) koje je ogladnjelo*, a uz bezlično-bezrodnu zamjenicu *ono* ne može stajati ni odnosni veznik *što* ni odnosna sklonjiva zamjenica *koje*, nego može stajati samo sklonjiva odnosna zamjenica *što*, kojoj je bezlično-bezrodna zamjenica *ono* formalni antecedent. Tada uz oblik *ono* kao bezlično-bezrodnu zamjenicu ne može stajati imenica srednjega roda, kao što može uz oblik *ono* kao pokaznu zamjenicu. Ne dakle **ono (dijete) što je ogladnjelo*⁷ nego samo *ono što je ogladnjelo*, pri čemu se ni *ono* ni *što* ne odnose ni na kakvu imenicu bilo kojega roda, i nisu s njom sročne, ne slažu se u rodu, broju i padežu, u njih su te kategorije neutralizirane, pa se mogu odnositi na ono što je označeno imenicom bilo kojega roda, bilo kojega broja i bilo kojega padeža.

Može se stoga reći da je, na jednoj strani, formulacija definicije *svojstvo onoga što je takvo* s neutralizacijom opreke po rodu samostalna gramatička i semantička paradigma. U njoj je u sklopu *svojstvo onoga* sadržano i *svojstvo koga* i *svojstvo čega*, dakle *svojstvo onoga što je živo* i *svojstvo onoga što je neživo*. Ta je paradigma, na drugoj strani, sasvim u suprotnosti s paradigmom u formulacijama *svojstvo onoga koji je takav*, *svojstvo one koja je takva* i *svojstvo onoga koje je takvo*, koja se bez promjene značenja može zamijeniti paradigmom u formulacijama *svojstvo onoga što je takav*, *svojstvo one što je takva* i *svojstvo onoga što je takvo*. U svih je šest formulacija tih dviju paradigma u sklopu *svojstvo* + genitiv pokazne zamjenice odgovarajućega roda sadržano samo *svojstvo koga*, a ne i *svojstvo čega*, dakle samo *svojstvo onoga što je živo*, a ne i *svojstvo onoga što je neživo*. I po tome je, obuhvaćajući u definiranju značenja imenica na *-ost* tipskom definicijom i *živ* i *neživ*, a ne samo *živ*, definicija tipa *svojstvo svega onoga što je takvo* prihvatljivija od bilo koje druge ovdje navedene.

⁷ V. Kordić (1995: 204): "Sklonjiva imenička zamjenica nikad nema imenicu za svoj antecedent, pa se stoga ne može govoriti ni o izostavljanju imenice ili o njezinom podrazumijevanju između formalnog antecedenta i relativizatora".

Literatura

- Anić, V., 1998: Rječnik hrvatskoga jezika, Zagreb, 3. izdanje.
- Babić, S., 1986: Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku, Zagreb.
- Barić, E. i dr., 1990: Gramatika hrvatskoga književnog jezika, Zagreb.
- Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, Zagreb, s.v. *osobina* i *svojstvo*.
- Katičić, R., 1986: Sintaksa hrvatskoga književnog jezika. Nacrt za gramatiku, Zagreb.
- Kordić, S., 1993: *Koji i kojega*, Jezik, XL, 103–108.
- Kordić, S., 1995: Relativna rečenica, Zagreb.
- Maretić, T., 1899: Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika, Zagreb, 339.
- Melvinger, J., 1988: *Onaj koji i onaj tko*, Jezik, XXXV, 103–107.
- Meštrović, Z., 1989: Apstraktne imenice na *-ost* motivirane pridjevom s prefiksom *bez-* (Iskoristivost tvorbenog uzorka u leksikografskoj obradi), RZJ IFF, 187–198.
- Pavešić, S. i dr., 1971: Jezični savjetnik s gramatikom, Zagreb, s.v. *tko*.
- Peti, M., 2000: Bezlično-bezrodne zamjenice, referat na Hrvatskom filološkom skupu 6, Opatija, 26.–28. lipnja 2000, u tisku u riječkom časopisu za filologiju *Riječ*.
- Pranjaković, I. 1986: *Koji i što*, Jezik, XXXIV, 10–17.
- Raguž, D., 1991: Jesu li *da*, *gdje* i *kako* relativni veznici?, RZHJ, 17, 233.
- Raguž, D., 1994: Odnosne rečenice s veznikom *što*, Zagreb.
- Znika, M., 1991: *Osobina* i *svojstvo*, RZHJ, 17, 325–331.
- Znika, M., 1994: *Koji i što ga*, Jezik, XLI, 5, 134–141.

Onaj koji i onaj što (The One Which and The One That)

Summary

The paper analyzes the structures *onaj koji* (*the one which*) and *onaj što* (*the one that*) in the formulations *osobina onoga koji je* (*the feature of the one which is*) and *svojstvo onoga što je* (*the characteristic of the one that is*) as parts of typical definitions of meaning of nouns of feminine gender derived from the adjective by the suffix *-ost*. The analysis of the mentioned structures arrives at a conclusion that instead of the dual pattern the meaning of the stated nouns should be defined by the distinctive pattern of the type *svojstvo svega onoga što je takvo* (*the characteristic of everything that is of the same kind*).

Ključne riječi: odnosna zamjenica *što*, odnosni veznik *što*, pokazna zamjenica *ono*, bezlično-bezrodna zamjenica *ono*, osobina, svojstvo

Key words: relative pronoun *što* (*what*), relative conjunction *što* (*that*), demonstrative pronoun *ono* (*that*), impersonal-genderless pronoun *ono* (*that*), feature, characteristic